

Titta Honkala, lakimies

13.6.2022

Sivistysvaliokunta

Sivistysvaliokunnan ehdotuksesta hyväksytyjen lausumien toteutuminen opiskeluhuollossa

Sivistysvaliokunta on, hallituksen vuosikertomuksen 2021 käsittelyyn liittyen, pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriöltä lausuntoa sivistysvaliokunnan ehdotuksesta eduskunnan hyväksymien lausumien toteutumisesta.

Eduskunta on vastauksessaan (EV 224/2014 vp) hallituksen esitykseen 189/2014 vp lausunut edellyttävänsä, että sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen uudistuksen yhteydessä hallitus huolehtii siitä, että oppilas- ja opiskelijahuoltolain edellyttämät opiskeluhuollon palvelut voidaan jatkossakin toteuttaa kouluissa lähipalveluna.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta (sote-uudistus) annetun hallituksen esityksen 241/2020 vp myötä oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 §:ään lisättiin hyvinvointialueille velvoite järjestää kuraattori- ja psykologipalvelut lähipalveluina kouluilla ja oppilaitoksissa. Opetuksen ja koulutuksen järjestäjien on tarjottava palveluille soveltuvat tilat kouluilta tai oppilaitoksista tai niiden välittömästä läheisyydestä.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa edelleen, että sote-uudistusta täydentävässä hallituksen esityksessä 19/2022 vp opiskeluhoitopalvelujen lähipalveluvelvoite laajennettiin koskemaan myös kouluterveydenhuoltoa. Hyvinvointialueella on tämän myötä velvoite järjestää myös kouluterveydenhuolto opetuksen järjestäjän tarjoamissa tiloissa koululla tai sen välittömässä läheisyydessä. Opiskeluterveydenhuollon palvelut sisältävät perusterveydenhuollon palveluja laajemmin, josta syystä opiskeluterveydenhuollon palveluja voidaan järjestää myös muissa opiskeluterveydenhuollon toimipisteissä. Opiskeluterveydenhuollon palvelujen järjestämisen muualla kuin oppilaitoksessa on oltava opiskelijan edun mukaista, ja palvelujen myös oltava opiskelijoiden helposti saavutettavissa. Opiskeluhoitopalvelujen lähipalveluja koskevat säännökset on koottu terveydenhuoltolain 15 a §:n.

Eduskunta on vastauksessaan EV 218/2020 vp hallituksen esitykseen 173/2020 vp oppivelvollisuuden laajentamisesta edellyttänyt, että sekä yksilöllisen että yhteisöllisen

opiskeluhuollon riittävä määrä ja alueellinen saatavuus turvataan ja sitä seurataan (hallituksen vuosikertomus 8. lausuma, s. 193).

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että opiskeluhoitopalvelut (koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) kootaan hyvinvointialueen järjestämisvastuulle sote-uudistuksen yhteydessä 1.1.2023 alkaen. Opiskeluhuollosta säädetään sote-uudistuksen jälkeenkin oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa ja opiskeluhoitohenkilöstön tehtäviin kuuluvat jatkossakin sekä yhteisöllinen että yksilökohtainen opiskeluhoitotyö.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) mukaan hyvinvointialueen on toteutettava sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut niin, että ne vastaavat sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan asiakkaiden tarpeisiin. Palvelut on toteutettava yhdenvertaisesti ja yhteen sovittaen lähellä asiakasta. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain kuraattori- ja psykologipalveluja koskevat sitovat mitoitukset velvoittavat jatkossa hyvinvointialuetta.

Järjestämislain mukaan hyvinvointialueen velvoite on sovittaa palvelunsa yhteen myös kunnan ja muiden toimijoiden kanssa. Hallituksen esityksessä 19/2022 vp oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin lisättiin hyvinvointialueelle velvoite laatia alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma opiskeluhoitopalvelujen järjestämiseksi. Alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma sisältää opiskeluhoitopalvelujen toteuttamisen tavoitteet ja periaatteet sekä suunnitelman opiskeluhoitopalvelujen voimavarojen kohdentamisesta alueella. Suunnitelma valmistellaan yhdessä koulutuksen järjestäjien kanssa alueellisessa opiskeluhuollon yhteistyöryhmässä, hyväksytään valtuustokausittain aluevaltuustossa ja se myös tarkastetaan tarvittaessa. Alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä seuraa suunnitelman toteutumista.

Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että valtakunnallisella tasolla Terveiden- ja hyvinvoinnin laitos sekä Opetushallitus seuraavat opiskeluhuollon toteutumista säännöllisin seurantatutkimuksin (hallituksen vuosikertomus 6. lausuma s. 233).